

იაკობ გოგებაშვილის მოთხრობის –
„იავნანამ რა ჰქმნა?“ – მხატვრულ-
ესთეტიკური გააზრებისათვის
For the artistic-aesthetic understanding of
Iakob Cogebashvili's story –
“What did Iavnana do?”
The Lullaby

მამუკა ჭანტურაია
Mamuka Tchanturaia

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

საკვანძო სიტყვები: იავნანა, ქეთო, მოგაცემა, პედაგოგიკა, პატრიოტიზმი, სამშობლო.

Keywords: lullaby, keto, kidnapping, pedagogy, patriotism, homeland.

ბედმა ლეკების მიერ გატაცებული ქეთო ნაიბების ოჯახში მიიყვანა, სადაც ისეთივე სიყვარულითა და სინაზით აღიზარდა, როგორც საკუთარ ოჯახში. ბავშვმა ადვილად მიიღო ცხოვრების ახალი სტილი, დაივიწყა წარსული, რომელიც ყოველდღე ქრებოდა. მალე აღარაფერი დარჩა მის წარსულ მოგონებებში, რაც მისთვის ძვირფასი იყო ან ის, რაც მონატრებული და სანატრელი იყო.

როგორც ითქვა, ქეთო გატაცების მომენტში თითქმის სამი წლის იყო, ანუ იმ ასაკში, როდესაც ბავშვები იწყებენ გარემოს შეცნობას და პირველი შთაბეჭდილებები ყალიბდება. ქეთოს ასაკის ბავშვები აკვირდებიან ბუნებას, საგნებსა და მოვლენებს და იხსენებენ მათ, მათ შორის – სიმღერებს. ისინი განასხვავებენ ბგერებს, რომლებიც მოსწონთ, ან არ მოსწონთ. თუმცა, მოგონებები, რომლებიც წარმოიქმნება ამ კონკრეტული ასაკიდან, ისევე ადვილად ქრება. სწორედ ამიტომ აირჩია ი. გოგებაშვილმა სწორედ ამ ასაკის გოგონა თავისი ისტორიის გმირად.

სიუჟეტის გაგრძელებისას ვაკვირდებით, რომ ქეთოს მშობლები - ზურაბი და მაგდანი - სასოწარკვეთილნი არიან, სურთ, რომ ქეთოს ემოციური დაბრუნება ოჯახში რაც შეიძლება სწრაფად მოხდეს. ამ მიზეზით ისინი მიმართავენ ნაცნობ სტრატეგიას (ძველი ადგილების მონახულება, მოვლენების აღორძინება, ძველი მეგობრების შეხვედრა და ა.შ.); სტრატეგიას, რომელსაც ბევრი მიმართავს, როცა ცდილობს იპოვოს შემთხვევით დაკარგული, თუმცა ქეთოს არაფერმა უშველა. ის დარჩა „გაყინული და უგრძნობი ყველასა და ყველაფრის მიმართ“.

მაშ რა იყო გამოსავალი? სად იყო გამოსავალი?

ადრე თუ გვიან მწერალი პოულობს გზას დაკარგული ბავშვის მშობლებთან დასაბრუნებლად. თავდაპირველად გამოსავლის საპოვნელად მწერალი ბუნებას მიმართავს და დიდი მხატვრობით აღწერს მაისის პირველ დღეებს.

გუნება-განწყობის ამადლება და უნებლიე ფიქრის კვალი მალევე აისახა ქეთოს სევდიან, ჩაფიქრებულ სახეზე, რაც შეუმჩნეველი არ დარჩენილა მისი დაძაბული დედისთვის.

სიუჟეტი მოგვითხრობს, რომ მაგდანას სიმღერა არავის გაუგია ქალიშვილის დაკარგვის შემდეგ. მწუხარებამ ხმა წაართვა. „ქეთო, - წერს ავტორი, - ძალიან ცდილობდა რაღაცის გახსენებას, მაგრამ მეხსიერების გასუფთავება არ შეეძლო. მაგდანამ დაინახა ეს და ხმას მეტი გამომსახველობა და მიმზიდველობა შესძინა, ქა-

ლიშვილს ყურადღებით, დედობრივი სინაზით უყურებდა. ქეთოც ინტენსიურად უყურებდა დედას, თითქოს საიდუმლოს ამოხსნას ცდილობდა, რაც საბოლოოდ მოახერხა. „თანდათან დამშვიდდა და სახიდან შავი ღრუბლები ასწია... დივნიდან წამოხტა სანატრელი სიტყვა „დედა“-ს ყვირილით, მაგდანას მკლავებში ჩაუვარდა და ვნებიანად დაუწყო კოცნა. ლოყებზე ცრემლი ჩამოუგორდა, მაგრამ ეს იყო ბედნიერების, შვების და აღტაცების ცრემლები“. ქართველი დედის ნამღერმა იავნანამ შეუძლებელს მიაღწია, დაკარგული შვილი სამშობლოში დააბრუნა.

The fate brought Keto, abducted by the Lezghins, to the Naibs family, where she was brought up with the same love and tenderness as in her own Family. Foster parents literally doted on her and the child accepted her new lifestyle with ease, becoming oblivious to the past, which faded with each day. Soon there was nothing left in her past memories that was dear to her heart or what she missed and longed for.

As it was said Keto was almost three by the time of her abduction, i.e. at the age when the children begin to cognize the environment and the first impressions are established. Children of Keto's age observe the nature, objects, and the events and remember them, including songs. They distinguish between the sounds they like or dislike.

However, the memories that arise from that particular age disappear just as easily. That's the reason why I. Gogebashvili chose the girl of that particular age to become the hero of his story.

As we proceed with the story we observe that Keto's parents Zurab and Magdan are desperate to make Keto's emotional return to the family as quick as possible.

For this reason they resort to the familiar strategy. The strategy to which many resort when they try to find something that has been accidentally lost – visiting old places, revival of the events, meeting old friends, etc., although, nothing helped. Keto remained frozen and insensitive to all and everything."

So what was the way out? Where the solution was?

Sooner or later the writer finds the way for the return of the lost child to her parents. Initially, in order to find solution, the writer resorts to nature and describe the first days of May with great artistry.

Improvement of mood and the traces of the involuntary thought soon found reflection on Ketpo's sad, pensive face, which did not go unnoticed for her strenuous mother.

The story tells us that nobody had heard Magdana sing since the loss of her daughter. The grief took away her voice.

"Keto", writes the author, "was trying hard to recall something but couldn't clear her memory. Magadana saw it and added more expressiveness and attraction her voice, watching her daughter closely, with maternal tenderness. Keto also watched her mother intensely as if trying to solve the mystery, which she finally did. She calmed down gradually and the black clouds lifted from her face... She jumped up from the sofa shouting the much desired word "Mother", fell into Magdana's arms and started to kiss her passionately. The tears trickled down their cheeks, but those were the tears of happiness, relief and elation."The lullaby sung by the Georgian mother achieved the impossible, it returned the lost child to the motherland."